

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף פ

הגמרא מקשה על רב יהודה לעיל שאמר שצריך להגביה את החבית טפח: למדנו בברייתא - כיצד משתתפין במבוי? מביאים חבית של יין וכו' אם מביא חבית משלו צריך לְזָכוֹת לבני המבוי, ואם מביא חבית משלהם צריך להודיע להם אם הם מסכימים (= שיש לחשוש שמא הם מקפידים על מה שבחבית ואינם הוצים לזכותה לבני המבוי), וכשהוא מביא חבית משלו ומזכה להם עליו להגביהה משהו. וזה שלא כדברי רב יהודה שאמר טפח.

איתמר: לדעת רב בשיתופי מבואות אין צריך לְזָכוֹת לבני המבוי (= שלא כמשנתנו), ובעירובי תחומין (= כשהוא מניח עבור מישהו אחר) צריך לְזָכוֹת. ולדעת שמואל להיפך - בשיתופי מבואות צריך לְזָכוֹת, ובעירובי תחומין אין צריך לְזָכוֹת.

הטעם לדעת שמואל: בשיתופי מבואות שנינו במשנה שצריך לְזָכוֹת, ובעירובי תחומין לא.

הטעם לדעת רב: בשיתופי מבואות - רב הוא תנא, ויכול לחלוק על המשנה, והוא סובר שכיון שאם לא יזכו כל בני המבוי בחבית יהיה לו אסור לטלטל במבוי, לכן הוא גומר בדעתו ומקנה את החבית לכל בני המבוי, ואינו צריך לְזָכוֹת להם. **בעירובי תחומין** - הוא סובר כרבי חייא שצריך לזכות. וכמעשה שהיה בכלתו של רבי אושעיא שהלכה מלפני שבת לבית המרחץ שהיה מחוץ לתחום והחשיך לה היום, והניחה חמותה בשבילה עירוב תחומין לפני השקיעה כדי שתוכל לחזור לעיר, ואסר לה רבי חייא לחזור משום שהיא לא זיכתה לה.

אמר רב נחמן: להלכה אנו נוקטים שבין בעירובי תחומין ובין בשיתופי מבואות צריך לְזָכוֹת. האם בעירובי תבשילין (= יו"ט שחל בערב שבת, אסור לבשל מיו"ט לשבת, אלא אם הניח תבשיל מערב יו"ט לצורך השבת), צריך לְזָכוֹת?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ההוא טורחינא (= נכרי הממונה על כלי זיין העשויים לשמירת העיר) שהיה גר בשכונתו של רבי זירא, וביקשו ממנו בני החצר שישכיר להם את רשותו כדי שיוכלו לטלטל בחצר, ולא רצה. אמר להם רבי זירא שהם יכולים לשכור מאשתו, כיון שאשתו של אדם יכולה לערב ללא ידיעתו ולכן היא יכולה אף להשכיר ללא ידיעתו.

קושיא מבריייתא: נשים שעירבו עירובי חצרות והשתתפו בשיתופי מבואות שלא מדעת בעליהן, אין עירובן עירוב ואין שיתופן שיתוף. הגמרא מתרצת: אשתו של אדם מערבת ללא ידיעתו רק כאשר הוא אוסר על בני החצר או המבוי את הטלטול בו, אבל במקרה שאינו אוסר עליהם, כגון שחצרו נמצאת בין שני מבואות והוא רגיל לצאת דרך המבוי האחר, אין אשתו מערבת ללא ידיעתו.

אמר שמואל: אחד מבני מבוי שרגיל תמיד להשתתף עם בני המבוי (= שרגיל לצאת דרך אותו מבוי), והפעם לא השתתף עמהם (= כדי לאסור עליהם את המבוי), בני המבוי נכנסים לביתו ונוטלים את שיתופם ממנו מדעת אשתו בעל כרחו.

ראיה לכאורה לדברי שמואל מבריייתא: אחד מבני מבוי שלא רוצה להשתתף בעשיית לחי או קורה, כופים אותו לעשות בעל כרחו. הגמרא דוחה: שונה הדבר במבוי שאין לו מחיצות, שמשום שקשה לשומרו ללא מחיצות לכן כופים אותו, ולא כדי להתירו בטלטול. דחיה נוספת: כוונת הבריייתא שבית דין כופים אותו לעשות לחי או קורה, אבל לא בני המבוי בעצמם. (ביארנו לפי גירסת הגר"א שלא גורס "מצד שאני" אלא "בבית דין שאני").

אתמר: לדעת רב חייא בר אשי עושים לחי מעצי אשירה (= אילן של ע"ז האסור בהנאה וצריך לשורפו) אבל לא קורה, כיון שקורה צריכה שיהיה בה שיעור טפח, וכן צריך שתהיה חזקה לקבל ארית, וכיון שאשירה צריך לשורפה הרי זה כאילו שאין בה שיעור, לפי שהיא כשורפה. ולדעת ר"ש בן לקיש עושים קורה ולחי מעצי אשירה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

משנה: נתמעט האוכל שהניחו עבור העירוב או השיתוף מהשיעור, מוסיף אוכל משלו ומזכה להם, ואם מוסיף משלהם אינו צריך להודיע להם (= שהרי כבר כולם התרצו לערב). ואם התוספו להם עוד אנשים (שלא היו בתחילת העירוב), מוסיף אוכל משלו ומזכה להם, ואם מוסיף משלהם צריך להודיע להם אם הם רוצים בשיתוף או העירוב.

כמה השיעור? כשהן מרובים - מזון שתי סעודות לכולם. כשהם מועטים - כגרגרת לכל אחד ואחד (יבואר בגמרא). אמר רבי יוסי: שיעור זה הוא רק בתחילת עירוב (= כשבאים עבשיו להניח עירוב) אבל בשירי עירוב (= שהיה עירוב ונתמעט משיעורו) די שישאר ממנו כל שהוא. לפי שהטעם שצריך לערב עירובי חצרות לאחר שהשתתפו במבוי הוא רק כדי שלא תשתכח תורת עירוב חצרות מהתינוקות, ולכן הקילו בזה כשנשאר כל שהוא.

גמרא: למדנו בברייתא שאם נגמר האוכל של העירוב והוא בא להוסיף 'ממין אחד' (=מאותו מין), אינו צריך להודיע להם. ואם בא להוסיף 'משני מינים' (=ממין אחר), צריך להודיע להם.

לכאורה זה שלא כדברי המשנה שאמרה שאם 'נתמעט' אין צריך להודיע - שהרי אם מדובר במין אחד אפילו נגמר לגמרי אין צריך להודיע, ואם מדובר בשני מינים אפילו אם רק התמעט צריך להודיע. לכן הגמרא מעמידה את המשנה במין אחד, ו'נתמעט' הכוונה 'נתמטט' (= נגמר לגמרי). אפשרות נוספת: מדובר בשני מינים, ודוקא כשנתמעט אינו צריך להודיע, אבל אם נגמר לגמרי צריך להודיע (כדברי הברייתא).

למדנו במשנה שאם התוספו להם עוד אנשים וכו' אם מוסיף משלהם צריך להודיע להם:

אמר רב שיזבי: זה לא כדברי רבי יהודה החולק וסובר שרק בעירובי תחומין צריך להודיע, לפי שאולי לא נח לאדם שיזכו עבורו לקנות שביתה במקום העירוב כיון שהוא מפסיד את ההליכה לצד השני, אבל בעירובי חצרות שאין הוא מפסיד כלום לא צריך להודיע.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רב שיזבי בא לחדש לנו שלא תחשוב לומר שהתנא של משנתנו סובר שרק בחצר הנמצאת בין שני מבואות (= שאין אנו יודעים באיזה מבוי נוח לו להשתמש) אז צריך להודיע, אבל בחצר הפתוחה למבוי אחד אינו צריך להודיע, קמ"ל שאף בזה צריך להודיע (= שמא הוא מקפיד על המזון שנוטלים ממנו).

הגמרא מבארת מהו השיעור של 'מרובים' / 'מועטים' המופיע במשנה: מרובים - 18 בני אדם ומעלה.

הגמרא מבארת: המשנה באה להקל בזה, ובמקרה שאם כל אחד יתן כגרוגרת לעירוב יהיה שם יותר ממזון שתי סעודות, הם נקראים 'מרובים' ודי להם במזון שתי סעודות, ואין צריך שכל אחד יביא כגרוגרת. ובמקרה שיש שם פחות אנשים, ואם כל אחד יתן כגרוגרת לעירוב יהיה שם פחות ממזון שתי סעודות, די שכל אחד יביא כגרוגרת. ואגב אנו לומדים שמזון 'שתי סעודות' הוא בשיעור 18 גרוגרות.